ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LEADER 2023-27 ΤΗΣ ΗΛΕΙΑΣ-ΟΛΥΜΠΙΑΣ

Η μακρά και συστηματική διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε από την ΟΤΔ προκειμένου να διατυπωθεί και να επικυρωθεί η στρατηγική του τοπικού προγράμματος ανέδειξε και τις προκλήσεις, στις οποίες καλείται να απαντήσει η νέα προγραμματική παρέμβαση LEADER στην περιοχή Ηλείας Ολυμπίας για την περίοδο 2023-27. Παράλληλα, επέτρεψε στους φορείς εκπροσώπησης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της περιοχής να προβάλλουν την αντίληψη τους για την περιοχή στον ορίζοντα 2027, κυρίως όμως να συμβάλουν στην αναγκαία συναντίληψη και να επιβεβαιώσουν την απόφασή τους να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων για το πρόγραμμα και στη διαμόρφωση της μελλοντικής κατάστασης της περιοχής. Ένα σύνολο από 7 ΟΤΑ, 3 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, 4 φορείς της επιχειρηματικότητας, 4 φορείς του πολιτισμού και του περιβάλλοντος και 5 κοινωνικούς φορείς συμμετείχαν στην κατάθεση ενός συνόλου δημιουργικών προτάσεων, υλικό για το νέο πρόγραμμα, κυρίως όμως απόδειξη της ουσιαστικής δέσμευσης για συμμετοχή στον εκ των κάτω σχεδιασμό του νέου προγράμματος LEADER.

Ο Α΄φάκελος υποψηφιότητας της ΑΝΟΛ Α.Ε περιέλαβε αναλυτική περιγραφή της κατάστασης στους επιμέρους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής στην περιοχή της Ηλείας-Ολυμπίας.

Ακολούθησε διαδικασία αποτύπωσης των ισχυρών σημείων-αδύνατων σημείων - ευκαιριών και απειλών.

Η ανάλυση SWOT σε συνδυασμό με την εφαρμογή της μεθόδου συνδυασμένης ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης (Matrix Analysis) ανέδειξε ένα ευρύ σύνολο αναγκών για το σύνολο των 7 θεματικών στόχων της πρόσκλησης (Παράρτημα ΙΙ: Επιλογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων), οι οποίες ιεραρχήθηκαν και σταθμίστηκαν από focus groups αποτελούμενο από εκπροσώπους 24 φορέων της τοπικής οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Η ιεράρχηση πραγματοποιήθηκε παράλληλα με εκτίμηση της βαρύτητας του κάθε θεματικού στόχου.

Η διαδικασία αυτή καθόρισε και τις επιλογές της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER με αναφορές στο σύνολο των 7 θεματικών στόχων, στρατηγική με χαρακτήρα πολυτομεακό και ολοκληρωμένο με δράσεις που αποβλέπουν στην ικανοποίηση αναγκών στο σύνολο των τομέων της τοπικής ζωής.

Η περιοχή εφαρμογής του προγράμματος διαθέτει ένα σημαντικό κεκτημένο LEADER, από την υλοποίηση σχετικών προγραμμάτων, συνεχώς και αδιαλείπτως, ήδη από την περίοδο LEADER II. Ένα σταθερό επενδυτικό ρεύμα έχει διαμορφωθεί στην αγροτική περιοχή με τη συστηματική στήριξη της ΑΝΟΛ Α.Ε, παρά τη μεσολάβηση οικονομικών κρίσεων και κρίσης πανδημίας.

Η στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας από την ΟΤΔ με σκοπό την αξιοποίηση των τοπικών πόρων, τη στήριξη της απασχόλησης και τη συγκράτηση των νέων στην περιοχή, συνιστά σταθερή προτεραιότητα της τοπικής στρατηγικής ανεξάρτητα από κατά καιρούς προτεραιότητες και μεταβολές στο εξωτερικό περιβάλλον.

Οι σημερινές προσταγές για προσαρμογή της τοπικής οικονομίας στην κλιματική αλλαγή, στο σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον και τις απαιτήσεις της ΣΣ ΚΑΠ για μια συμπεριληπτική αγροτική οικονομία με χαρακτηριστικά αειφορίας και προτεραιότητα το σεβασμό στο περιβάλλον, συνιστούν παραμέτρους που εμπλουτίζουν τις παραπάνω σταθερές.

1. Η στήριξη του αγροδιατροφικού τομέα, η ανάδειξη της ιδιαίτερης ταυτότητας των τοπικών προϊόντων , η ανάγκη νέων τρόπων διάθεσης της τοπικής παραγωγής, η συμβολή στην προστασία και ανάδειξη των τοπικών φυσικών και πολιτιστικών οικοσυστημάτων, η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με αντιμετώπιση της φτώχιας και της μετανάστευσης παραμένουν βασικές προτεραιότητες για την περιοχή.

Η προηγούμενη εμπειρία από τα προγράμματα LEADER που έχει υλοποιήσει η ΑΝΟΛ ΑΕ προσμετρά ένα σημαντικό αριθμό επενδυτικών σχεδίων, που εντοπίζονται κατά βάση στο τοπικό δυναμικό της παραγωγικής ειδίκευσης της περιοχής . Η αλλαγή κλίμακας στη φυσιογνωμία της τοπικής αγροδιατροφικής αλυσίδας μεταφράζεται για το Τοπικό Πρόγραμμα σε περισσότερη προστιθεμένη αξία, που με τη σειρά της προϋποθέτει συστηματική προσπάθεια ποιοτικής, περιβαλλοντικής και ψηφιακής προσαρμογής των επιχειρήσεων με την εισαγωγή συστημάτων ποιότητας, ψηφιακών μεθόδων και εργαλείων και εργαλείων περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Η οργανωμένη και συλλογική προβολή της ταυτότητας της τοπικής παραγωγής και γαστρονομίας συνιστά παράμετρο που φαίνεται να έχει καθυστερήσει στο παρελθόν, όμως προβλέπεται να συμπληρώσει μεθοδικά την επενδυτική κινητοποίηση σε επίπεδο επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας. Η οργάνωση νέων βραχέων καναλιών διάθεσης των προϊόντων αποτελεί σταθερά της τοπικής στρατηγικής για την αγροδιατροφική αλυσίδα παράλληλα με την ενθάρρυνση πρωτοβουλιών δικτύωσης επιχειρήσεων σε κλάδους της τοπικής οικονομίας (οινοποιεία, εστίαση, βιοκαλλιεργητές, ΚοινΣΕΠ, κλπ). Οι συνεργασίες (δικτύωση) επιχειρήσεων με στόχο την προαγωγή της ταυτότητας της τοπικής παραγωγής

πολλαπλασιάζουν την προωθητική δύναμη των τοπικών προϊόντων, διασυνδέουν τον πρωτογενή με τους άλλους τομείς και δημιουργούν κρίσιμη μάζα και δυναμική δημιουργίας ευκαιριών.

Η παρουσία αντιπροσωπευτικών προϊόντων της περιοχής σε καταναλωτικά σημεία εκτός περιοχής με τα κατάλληλα μέσα προβολής και διάθεσης εξακολουθεί να αποτελεί αδυναμία, την οποία καλείται να καλύψει η νέα πρόταση.

Στο πλαίσιο της τοπικής στρατηγικής εντάσσεται και η προσπάθεια ανάδειξης επωνυμίας των προϊόντων της γης της Αρχαίας Ολυμπίας, ισχυρό επιχείρημα προώθησης, το οποίο προϋποθέτει ισχυρές συνεργασίες μεταξύ φορέων σε διαφορετικά επίπεδα. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η προοπτική σύνδεσης της τοπικής παραγωγής με την παράδοση διατροφής και υγείας των αθλητών της Αρχαίας Ολυμπίας, ισχυρή παράμετρος για την οποία επιβάλλεται σημαντική δουλειά έρευνας, υποδομής και προετοιμασίας ώστε να καταστεί πρακτικά επιχειρησιακή.

Ο παραγωγικός πλούτος της περιοχής είναι αδιαμφισβήτητος. Σημαντικές παρουσίες στην αγορά έχουν προϊόντα όπως το πιστοποιημένο ελαιόλαδο ΠΓΕ Ολυμπία, η ΠΟΠ σταφίδα Ηλείας, τα κρασιά ΠΓΕ Ηλεία, Λετρίνα και ΠΓΕ Πισάτις κλπ. Επιπλέον ποιοτικά προϊόντα που δεν είναι πιστοποιημένα, έχουν σημαντική παρουσία στην ελληνική και ιδίως την αγορά του εξωτερικού. Επίσης, αξιόλογες πρωτοβουλίες ικανές να συστηματοποιηθούν περαιτέρω και να διευρυνθούν, είναι οι οινικές ξεναγήσεις στα πλαίσια των «δρόμων του κρασιού»(πχ κτήμα Μερκούρη, Μπριντζίκη, Σταυρόπουλου, Olympia land κλπ) καθώς και γιορτές και εκδηλώσεις που προβάλλουν τον πλούτο της ορεινής ενδοχώρας της περιοχής. Στο ίδιο πλαίσιο κινούνται και κάποιες ελαιουργικές επισκέψιμες μονάδες.

Εν συνόψει, η τοπική στρατηγική για την ευρύτερη αγροδιατροφική αλυσίδα(προιόντα α' μεταποίησης και μετά από αυτήν) στοχεύει στην κάλυψη της απόστασης που πρέπει να διανυθεί προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αποδοτικής μεταποίησης , τυποποίησης, και εξωστρεφούς προώθησης των αντιπροσωπευτικών τροφίμων της περιοχής.

2. Η σύνδεση της τοπικής παραγωγής με τον τουρισμό ως βασική επιλογή παραμένει βασικό στοιχείο της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Στην κατεύθυνση αυτή, κινούνται ουσιαστικά, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ενέργειες όπως η δικτύωση των επιχειρήσεων, η επισκεψιμότητα των παραγωγικών μονάδων, η γαστρονομία, οι θεματικές διαδρομές προϊόντων και οι εκδηλώσεις, οι βραχείες τοπικές αλυσίδες, η σύνδεση των περιοχών με τα προϊόντα και την ιστορία κλπ

Προτεραιότητα επίσης για την περιοχή παραμένει η οργάνωση της τουριστικής οικονομίας με βάση τις δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού γύρω από τη φύση, τα βουνά και τα ποτάμια με συνεκτική πρόταση που θα απευθύνεται σε ένα αναπτυσσόμενο νέο κοινό από το εσωτερικό και το εξωτερικό.

Πίσω από το δίπτυχο παράλιο μέτωπο-κρουαζιέρα εντοπίζεται ένας σημαντικός παραγωγικός, πολιτιστικός και φυσικός πλούτος, όχι ιδιαίτερα γνωστός με εξαιρετικές δυνατότητες επισκεψιμότητας και ανάγκη αναζωογόνησης περιοχών με φθίνουσα οικονομική και κοινωνική ζωή (ορεινή ζώνη της περιοχής εφαρμογής). Ο κλάδος της κρουαζιέρας συνιστά κρίσιμη παράμετρο για την τοπική στρατηγική με την προϋπόθεση εναλλακτικών λύσεων επισκέψιμων σημείων και ελκυστικών διαδρομών και γεγονότων (επισκέψιμα αγροκτήματα, events τοπικών προϊόντων), πέραν από τον κλασσική διαδρομή Κατάκολο-Αρχαία Ολυμπία. Εκτιμάται ότι ο τουρισμός κρουαζιέρας θα πραγματοποιήσει στροφή προς τις μικρές τοπικού χαρακτήρα κρουαζιέρες, ενδεχόμενο που μπορεί να διευκολύνει την έλξη των επισκεπτών προς την ευρύτερη, πέραν της αρχαίας Ολυμπίας, περιοχή.

Η τοπική στρατηγική LEADER 2023-27 για την περιοχή Ηλείας-Ολυμπίας καλείται να διαμορφώσει το πλαίσιο για την αντιμετώπιση της μονοπώλησης της τουριστικής δραστηριότητας μεταξύ μιας παράλιας ζώνης που χαρακτηρίζεται από τον τουρισμό «παραλίας» ίσως και υπερτουρισμό και μιας κρουαζιέρας που κινείται αποκλειστικά στη λογική επίσκεψης της Αρχαίας Ολυμπίας. Η νέα τοπική στρατηγική προσανατολίζεται στη συστηματική ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σε συνδυασμό με τον αναγκαίο εκσυγχρονισμό καταλυμάτων συνολικά στην περιοχή (με στόχο την αναβάθμιση του

προσφερόμενου προιόντος), και τη διαφοροποίηση της προσφοράς φιλοξενίας στο ανεκμετάλλευτο δυναμικό της ορεινής ζώνης της περιοχής. Οι προς ενίσχυση εναλλακτικές μορφές τουρισμού προβλέπεται να εστιάζουν στις προκλήσεις του τουρισμού εμπειρίας, πεδίο στο οποίο η μοναδική ιστορική πολιτιστική παράδοση και το εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον της περιοχής προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα.

3. Ιδιαίτερο βάρος επενδύεται για την νέα περίοδο LEADER 2023-27 στην εμψύχωση πρωτοβουλιών δικτύωσης φορέων από τον πολιτιστικό/φυσιολατρικό τομέα της περιοχής. Προτεραιότητα συνιστά η ανάδειξη και προβολή του συνόλου των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων της περιοχής με πυρήνα φυσικά την Αρχαία Ολυμπία, την Ήλιδα και τον Επικούρειο Απόλλωνα και καθιέρωση κομβικών σημείων όπου θα ενώνουν ιστορία, μύθους, ήθη και παραδόσεις με το φυσικό περιβάλλον και τα προϊόντα της Ολυμπιακής Γης. Στις αξιοποιήσιμες δυνατότητες περιλαμβάνεται η αρχαία, κατά τον Παυσανία, ορεινή διαδρομή που συνδέει την Ήλιδα(Διοργανώτριας των Αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων) με την Αρχαία Ολυμπία. Η πρωτοβουλία της ΜΚΟ «Συμπολιτεία Ολυμπίας», παρουσιάζει ήδη αξιόλογη δραστηριότητα στην κατεύθυνση αυτή που πρέπει να ενισχυθεί.

Το δίκτυο πολιτιστικών φορέων στην περιοχή συμπληρώνεται με την παρουσία του Οργανισμού Διεθνούς Φεστιβάλ νεανικού Κινηματογράφου με συστηματική παρουσία στα κινηματογραφικά δρώμενα της χώρας και πέραν των συνόρων. Ο Οργανισμός πληροί όλες τις προϋποθέσεις να αναδειχθεί σε βασικό εταίρο της τοπικής στρατηγικής για τον πολιτισμό και τον τουρισμό εμπειρίας στην περιοχή.

Η τοπική στρατηγική συμβάλλει στην προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων με συμπληρωματικές με τις προγραμματικές παρεμβάσεις που υλοποιούνται στην περιοχή στον τομέα της προστασίας και ανάδειξης των μνημείων (Υπουργείο Πολιτισμού, Περιφέρεια Δ. Ελλάδας, ΠΕΠ, ΟΧΕ, UNESCO). Προβλέπεται να δοθεί έμφαση στη δημιουργία δικτύων πολιτιστικών μνημείων της περιοχής και ανάδειξης του τοπικού λαϊκού πολιτισμού.

Όμως βασικό στοιχείο στη στρατηγική αυτή είναι η εξασφάλιση προσβασιμότητας για όλους στα πολιτιστικά μνημεία της περιοχής(σήμερα δεν υπάρχει ούτε για τον αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας). Η προσβασιμότητα κρίνεται ότι μπορεί να αποτελέσει προτεραιότητα για το Τοπικό Πρόγραμμα σε όλους τους τομείς και θα συμβάλλει στην συνολική αναβάθμιση του προϊόντος και της «εικόνας» της περιοχής, ενώ βρίσκεται σε πλήρη εναρμόνιση με τις Ευρωπαϊκές και Εθνικές πολιτικές.

Βασικό στοιχείο της στρατηγικής παραμένει η προβολή του πολιτιστικού αποθέματος με αναβάθμιση της τοπικής παραγωγικής ταυτότητας και του τουρισμού εμπειρίας. Προς αυτήν την κατεύθυνση η διαμόρφωση προτάσεων όπως οι επισκέψιμες αγροτικές εκμεταλλεύσεις, οι επισκέψιμες μεταποιητικές μονάδες, η γευσιγνωσία και η αγορά προϊόντων απευθείας από την παραγωγή, οι θεματικές διαδρομές και εκδηλώσεις σχετικές με αντιπροσωπευτικά προϊόντα της περιοχής, όπως η σταφίδα, η ελιά, ο οίνος κλπ, η ιστορία των χωριών της ορεινής υπαίθρου προβλέπεται να αποτελέσουν σημαντικές προτεραιότητες.

4. Η περιοχή παρέμβασης καλείται να διαχειριστεί το πρόβλημα ένταξης στο κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον ομάδων του πληθυσμού με διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο (ΡΟΜΑ) σε συνδυασμό με την παρουσία μεγάλου αριθμού αλλοδαπών εργατών της γης. Το πρόβλημα στέγασης και ευρύτερα συνθηκών ζωής των τελευταίων εγκαλεί το τοπικό αναπτυξιακό οικοσύστημα, όταν αυτό βρίσκεται ενώπιον κρίσιμων επιλογών.
Η κοινότητα ΡΟΜΑ της περιοχής είναι από τις λίγες οργανωμένες της χώρας με αξιόλογες δράσεις διαφύλαξης του πολιτισμού της με την παρουσία ΜΚΟ με σημαντικό σχετικό έργο. Η περιοχή με τη στήριξη της ΑΝΟΛ Α.Ε έχει να παρουσιάσει θετική εμπειρία στην κοινωνική ενσωμάτωση της συγκεκριμένης κοινότητας, ενσωμάτωση η οποία καλείται να αποκτήσει χαρακτηριστικά πλεονεκτήματος παρά αδιέξοδου προβλήματος.

5. Στις αναπτυξιακές προκλήσεις της περιοχής περιλαμβάνεται η στήριξη των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, μέσω του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στην περιοχή. Σχήματα της κοινωνικής οικονομίας ξεκίνησαν να δραστηριοποιούνται στην περιοχή, ωστόσο η περαιτέρω ανάπτυξή τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη μιας γενικότερης εθνικής/περιφερειακής πολιτικής για την κοινωνική οικονομία, όχημα για την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας στις ευάλωτες (κοινότητες ΡΟΜΑ και αλλοδαπών εργατών) και οικονομικά φθίνουσες ζώνες της περιοχής (ορεινή ζώνη). Η οπτική, υπό την οποία η τοπική στρατηγική δίνει απαντήσεις στην ανάγκη στήριξης πρωτοβουλιών της κοινωνικής/συμπεριληπτικής οικονομίας είναι η διάχυση των αποτελεσμάτων του προγράμματος στις γεωγραφικές και κοινωνικές περιοχές, που συνιστούν προτεραιότητα για την ολοκληρωμένη αναπτυξιακή συνοχή της περιοχής. Η στήριξη της μικρής κλίμακας βιοτεχνίας/χειροτεχνίας στα χωριά της περιοχής εντάσσεται στη συγκεκριμένη πολιτική.

6. Η Ποιότητα ζωής και φυσικού περιβάλλοντος στα χωριά της περιοχής εντάσσονται οργανικά στην τοπική στρατηγική LEADER 2023-27. Η υπηρέτηση του στόχου της διατήρησης της ζωής και της κοινωνικής συνοχής στις απομακρυσμένες κοινότητες της

περιοχής, παραπέμπει σε πρωτοβουλίες των τοπικών κοινοτήτων για τη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου κοινωνικών υπηρεσιών και σύνδεση με υπηρεσίες των αστικών κέντρων της περιοχής. Αντίστοιχα, κρίσιμης σημασίας είναι και η κινητοποίηση των περιβαλλοντικών φορέων της περιοχής και η ευαισθητοποίηση του πληθυσμού για την προστασία των περιοχών NATURA, την προστασία του ευαίσθητου περιβάλλοντος από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και την ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων.
Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο Πρόγραμμα σε συμπληρωματικότητα με άλλα Προγράμματα:

- Στην ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων
- Στην πυροπροστασία και πυρόσβεση με την ενθάρρυνση δράσεων συνεργασίας δήμων και εθελοντικών ομάδων, εκπαίδευση και τεχνική βοήθεια στον τομέα. Σε μια περιοχή που έχει πληγεί τραγικά από πυρκαγιές.
- Στην εξοικονόμηση ενέργειας με την ενεργειακή αναβάθμιση και την χρήση ΑΠΕ σε όλες τις πτυχές του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα

Πρωτοβουλίες, όπως αυτές για τα έξυπνα χωριά, μπορούν δυνητικά να προσφέρουν συνθήκες γονιμοποίησης σημαντικών πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το πρόγραμμα LEADER Ηλείας-Ολυμπίας χαρακτηρίζεται από την επιδίωξη κάλυψης μεγάλου εύρους αναγκών και στρατηγικών επιδιώξεων σε μια περιοχή που ταυτίζεται σχεδόν με τα όρια μιας μεγάλης Περιφερειακής Ενότητας που είναι η Ηλεία. Η πρόταση προγράμματος LEADER 2023-27 συνιστά αποτέλεσμα φορέων της τοπικής οικονομίας, της τοπικής αυτοδιοίκησης και της κοινωνίας των πολιτών και αποτελεί πρόκληση ώστε να συνεργήσουν στο πλαίσιο μιας ενιαίας αναπτυξιακής πρωτοβουλίας.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LEADER ΤΗΣ ΟΤΔ ΑΝΟΛ Α.Ε

Οι πολλαπλές ανάγκες της περιοχής εφαρμογής του προγράμματος LEADER απαιτούν ευρηματικές και καινοτόμες λύσεις με βασικό χαρακτηριστικό τη μεγιστοποίηση της σχέσης κόστους-οφέλους.
Το πρόγραμμα LEADER στην περιοχή Ηλείας-Ολυμπίας έχει αποδείξει ιστορικά ότι με χαμηλού κόστους παρεμβάσεις επιτυγχάνονται σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

Η Α΄φάση του φακέλου υποψηφιότητας της ΑΝΟΛ ΑΕ, ανέδειξε ιεραρχημένες τις ανάγκες της περιοχής. Η οικοδόμηση της τοπικής στρατηγικής και των στόχων της ανταποκρίνεται στις βασικές αναπτυξιακές ανάγκες της περιοχής, κατανεμημένες ανά θεματικό στόχο και ιεραρχημένες ανεξαρτήτως θεματικού στόχου.

Η ικανοποίηση των πλέον πιεστικών -και ως εκ τούτου ανάλογα ιεραρχημένων αναγκών- σε ομάδες με κοινά στοιχεία και χαρακτηριστικά οδηγούν στην επόμενη φάση σχεδιασμού του προγράμματος που είναι η διαμόρφωση στρατηγικών στόχων για το πρόγραμμα LEADER 2023-27.

Παρακάτω περιγράφονται οι στρατηγικοί στόχοι του προγράμματος, όπως προκύπτουν από την τοπική στρατηγική και τις ανάγκες στις οποίες παραπέμπουν (σε παρένθεση η σειρά σταθμισμένης ιεράρχησης κάθε ανάγκης).

Είναι προφανές ότι το νέο πρόγραμμα LEADER δεν διαθέτει τους πόρους προκειμένου να ικανοποιήσει το σύνολο των αναγκών που ανέδειξε η διαδικασία της SWOT & MATRIX analysis.

Στις ανάγκες που καταγράφηκαν και ιεραρχήθηκαν περιλαμβάνονται ανάγκες και ελλείψεις, των οποίων η ικανοποίηση προϋποθέτει πόρους πέραν των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων του προγράμματος και οι οποίες, ούτως ή άλλως, καλύπτονται από διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης και ανήκουν σε άλλες σφαίρες πολιτικής (πχ έργα υποδομών των ΟΤΑ, παρεμβάσεις στα πολιτιστικά μνημεία, κοινωνικές υποδομές, ενσωμάτωση προσφύγων & μεταναστών).

Αυτής της κατηγορίας οι ανάγκες ενσωματώνονται στους αντίστοιχους στρατηγικούς στόχους σημαίνονται, ωστόσο, με σχετικό χρωματισμό (κίτρινο χρώμα), προκειμένου να διευκρινισθεί η εν μέρει μόνο ή πολύ μικρή έως οριακά μηδενική συμβολή του Τοπικού Προγράμματος στην αντιμετώπισή τους, δεδομένης της φύσης του Προγράμματος και του περιορισμένου προϋπολογισμού του

1ος Στρατηγικός Στόχος: Ανταγωνιστική Αγροδιατροφική Αλυσίδα με περισσότερη προστιθέμενη αξία, ποιότητα & επωνυμία προϊόντων, ψηφιακή/περιβαλλοντική προσαρμογή των επιχειρήσεων.

Θεματικός Στόχος που εξυπηρετείται: 1ος:Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή) και 7ος: Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας

Ανάγκες/προτεραιότητες των οποίων η ικανοποίηση διασφαλίζει την επιτυχία του στρατηγικού στόχου (σε παρένθεση η σειρά κατάταξης των αναγκών- Φάκελος Α')

Εκσυγχρονισμός υφισταμένων & ίδρυση νέων μεταποιητικών μονάδων (1), Διασύνδεση Α΄γενούς με λοιπούς τομείς (4), Ενίσχυση δραστηριοτήτων βιοτεχνίας με προτεραιότητα προστιθέμενη αξία στα τοπικά προϊόντα (5), Ενίσχυση δραστηριοτήτων τομέα υπηρεσιών & εμπορίου (9), Σήμανση & Προβολή προϊόντων, της περιοχής & της τοπικής ταυτότητας προϊόντων (10), Επενδύσεις στην Εφοδιαστική Αλυσίδα/διάθεση στην αγορά, Βελτίωση Π.Α. με καθετοποίηση, σήμανση & νέα προϊόντα (14), Προώθηση προϊόντων ΠΟΠ-ΠΓΕ, βιολογικών & προιόντων με σήμανση, Εκπαίδευση-Κατάρτιση-Συμβουλευτική Εργαζομένων στη μεταποίηση (17, 21), Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας &παραγωγικότητας επιχειρήσεων με νέες τεχνολογίες και R&D (19), Βιοοικονομία & Εξοικονόμηση ενέργειας μέσω τεχνολογιών ΑΠΕ (18, 24), Ενημέρωση πληθυσμού για βιώσιμη κατανάλωση τροφίμων (20), Ενίσχυση δικτυώσεων & συνεργασιών (clusters) (27), Διασύνδεση επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς (32), Διατοπικές/διακρατικές συνεργασίες για εξωστρέφεια και μεταφορά συνεργασίας (43).

2ος Στρατηγικός Στόχος: Προστασία & Ανάδειξη του Πολιτιστικού και Περιβαλλοντικού Κεφαλαίου της Περιοχής

Θεματικός Στόχος που εξυπηρετείται: 5ος: Διατήρηση & Βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής και 6ος: Προστασία & Ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος και 7ος: Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας

Ανάγκες/προτεραιότητες των οποίων η ικανοποίηση διασφαλίζει την επιτυχία του στρατηγικού στόχου (σε παρένθεση η σειρά κατάταξης των αναγκών- Φάκελος Α')

Διαφύλαξη& Ανάδειξη ιδιαίτερων πολιτιστικών χαρακτηριστικών περιοχής (8), Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της περιοχής με την σήμανση και προβολή των προϊόντων, της περιοχής, της τοπικής ταυτότητας και των επιχειρήσεων(10), Ψηφιακή Τεχνολογία για ανάδειξη και προβολή πολιτιστικού κεφαλαίου (12), Ενίσχυση πολιτιστικών φορέων/Ανάδειξη τοπικής παράδοσης (13), Δικτύωση& Συλλογική Πολιτιστική, Δράση/Συνεργασίες για ανάδειξη αξιόλογων υπερτοπικών προιόντων (16), Βελτίωση της προσβασιμότητας και της συνδεσιμότητας περιοχών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και

μνημείων, καθώς και δημόσιων υποδομών(25), Διαφύλαξη& Προστασία στοιχείων φυσικού περιβάλλοντος/Ανάδειξη στοιχείων φυσικού περιβάλλοντος, βιοτόπων, θεματικών μονοπατιών (28), Πρόληψη/Προστασία από φυσικές καταστροφές-Μικρής κλίμακας παρεμβάσεις (35), Μετριασμός (mitigation), προσαρμογή (adaptation) στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και κοινωνική ευαισθητοποίηση(37), Ενίσχυση δράσεων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας για τη βελτίωση της εξωστρέφειας και τη μεταφορά τεχνογνωσίας(42), Ενίσχυση δράσεων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας για τη βελτίωση της εξωστρέφειας και τη μεταφορά τεχνογνωσίας(43), Δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης σε κοινωνικά, περιβαλλοντικά θέματα και ζητήματα μετριασμού της κλιματικής αλλαγής(44)

3ος Στρατηγικός Στόχος: Αναδιάρθρωση της τουριστικής οικονομίας της περιοχής με προσφορά εναλλακτικών μορφών τουρισμού εμπειρίας - Τοπική Γαστρονομική Παράδοση – Συνεργασίες & προβολή.

Θεματικός στόχος που εξυπηρετείται: 2ος: Ενίσχυση επιχειρήσεων για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής και 7ος: Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας

Ανάγκες/προτεραιότητες των οποίων η ικανοποίηση διασφαλίζει την επιτυχία του στρατηγικού στόχου (σε παρένθεση η σειρά κατάταξης των αναγκών- ΦάκελοςΑ')

Διαφοροποίηση τουριστικού προιόντος (2), Ίδρυση και εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων αγροτουρισμού και νέων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού που προωθούν τα φυσικά και πολιτιστικά αποθέματα της περιοχής (3), Διασύνδεση 3γενούς με λοιπούς τομείς/σύνδεση τουριστικών με μεταποιητικές επιχειρήσεις (4), Ίδρυση & εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού (καταλύματα, εστίαση, αναψυχή κ.λπ.) με έμφαση σε εμπλουτισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών και σύνδεση με εναλλακτικές μορφές τουρισμού και τα προϊόντα της περιοχής(7), Ενίσχυση των τομέων των υπηρεσιών και του εμπορίου (9), Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της περιοχής με την σήμανση και προβολή των προϊόντων, της περιοχής, της τοπικής ταυτότητας και των επιχειρήσεων(10), Κατάρτιση και εκπαίδευση εργαζομένων (21), Εξοικονόμηση ενέργειας μέσω της προώθησης

τεχνολογιών ΑΠΕ(24), Ενίσχυση δικτυώσεων & συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων (clusters), ιδίως στον τομέα του τουρισμού και της αγροδιατροφής και της εξοικονόμησης ενέργειας(27), Ενίσχυση δράσεων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας για τη βελτίωση της εξωστρέφειας και τη μεταφορά τεχνογνωσίας(43)

4ος Στρατηγικός στόχος: Αναζωογόνηση των χωριών της περιοχής με συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση στα δίκτυα κοινωνικών υπηρεσιών

Θεματικός στόχος που εξυπηρετείται: 3ος: Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού μέσω κοινωνικών δράσεων, 4ος: Βελτίωση ποιότητας ζωής τοπικού πληθυσμού,7ος: Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας 1ος: Ενίσχυση διαφοροποίησης της οικονομίας και 2ος Ενίσχυση επιχειρήσεων για την βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής

Ανάγκες/προτεραιότητες των οποίων η ικανοποίηση διασφαλίζει την επιτυχία του στρατηγικού στόχου (σε παρένθεση η σειρά κατάταξης των αναγκών- ΦάκελοςΑ')

Ενίσχυση δραστηριοτήτων στη βιοτεχνία/χειροτεχνία με περισσότερη προστιθέμενη αξία στα τοπικά προϊόντα (5), Υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων με βελτίωση υποδομών & αναβάθμιση υπηρεσιών (22), Εκσυγχρονισμός & Αναβάθμιση κοινωνικών δομών για βελτίωση παρεχομένων υπηρεσιών (23), Προσβασιμότητα & Συνδεσιμότητα περιοχών ενδιαφέροντος και μνημείων (25) , Βελτίωση συνθηκών στέγασης & υγιεινής προσφύγων και μεταναστών (26), Ένταξη προσφύγων & μεταναστών (26), Στοχευμένες δράσεις κοινωνικής επιχειρηματικότητας (30), Ανάπτυξη χωριών με ψηφιακές εφαρμογές/Άρση απομόνωσης ορεινών περιοχών (31), Εκπαίδευση & ευαισθητοποίηση για αποδοχή και στήριξη ειδικών ομάδων πληθυσμού (33), Άρση κοινωνικού αποκλεισμού & κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων (34), Αστικές αναπλάσεις & υποδομές μικρής κλίμακας (36), Μετριασμός/Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και κοινωνική ευαισθητοποίηση (37), Εκσυγχρονισμός/Αναβάθμιση δικτύων ύδρευσης & αποχέτευσης (38), Υποδομές υγείας σε ορεινές περιοχές με καινοτόμες παρεμβάσεις (40), Υποδομές εκπαίδευσης (41), Ενίσχυση φορέων αθλητισμού (42), Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση σε κοινωνικά, περιβαλλοντικά θέματα κλπ (44), Εκσυγχρονισμός& αναβάθμιση διαχείρισης απορριμμάτων/ανακύκλωση (45).

ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ & ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ, ΕΘΝΙΚΕΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

Α. Συσχέτιση με Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ (ΣΣ ΚΑΠ και Ανάγκες αυτού)

Α/Α 1: Ανταγωνιστική Αγροδιατροφική Αλυσίδα με περισσότερη προστιθέμενη αξία, ποιότητα & επωνυμία προϊόντων, ψηφιακή/περιβαλλοντική προσαρμογή των επιχειρήσεων.

Το Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ για τη χώρα προτάσσει την ενίσχυση και διαφοροποίηση της Οικονομίας των Αγροτικών Περιοχών. Η έμφαση στην στήριξη νέων επενδύσεων στην αγροδιατροφική αλυσίδα, παράλληλα με τη στήριξη υφισταμένων επιχειρήσεων για τη βελτίωση του μεγέθους και της λειτουργίας τους με αξιοποίηση της καινοτομίας στην τεχνολογία τροφίμων, σύμφωνα με το Σχέδιο, αποτελεί μοχλό προς την κατεύθυνση διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας προς την κατεύθυνση ενός ριζικά διαφοροποιημένου παραγωγικού προτύπου για την περιοχή. Η τοπική στρατηγική εστιάζει στην ανάγκη στήριξης της αγροδιατροφικής αλυσίδας, ως μοχλό που θα συμπαρασύρει θετικά το σύνολο της οικονομίας της περιοχής (**Ομάδα Αναγκών του ΣΣ της ΚΑΠ: 8.1).**

Η βιοοικονομία και η κυκλική Οικονομία στις αγροτικές περιοχές συνιστούν στρατηγικές προτεραιότητες της ΚΑΠ. Για την παραγωγική αλυσίδα της αγροδιατροφής- τομέας προτεραιότητας της τοπικής στρατηγικής- η πρόνοια για την χρήση μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον και την βέλτιστη, οικολογικά, χρήση πόρων συνάδει με τη συγκεκριμένη στόχευση του Σχεδίου της ΚΑΠ. (**Ομάδα Αναγκών του ΣΣ της ΚΑΠ: 8.5)**.

Α/Α 2: Προστασία & Ανάδειξη του Πολιτιστικού και Περιβαλλοντικού Κεφαλαίου της Περιοχής

Το Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ αναδεικνύει ως προτεραιότητα τη συνεργασία φορέων του πολιτισμού παράλληλα με την ανάδειξη καινοτόμων προσεγγίσεων ανάδειξης του μοναδικού πολιτιστικού κεφαλαίου στις αγροτικές περιοχές της χώρας. Ο πολιτισμός θεωρείται ότι συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής ιδίως στις απομακρυσμένες αγροτικές κοινότητες. Η ψηφιακή τεχνολογία συνιστά πολύτιμο μέσο στην υπηρεσία φορέων του πολιτισμού, προκειμένου να αναπτύξουν πρωτοβουλίες αντιστροφής του κλίματος πολιτιστικής ερήμωσης ιδιαίτερα στις ορεινές και μειονεκτικές κοινότητες της χώρας. Η

τοπική στρατηγική εστιάζει στην ανάγκη συντονισμένων και συλλογικών πρωτοβουλιών ανάδειξης και προστασίας του μοναδικού φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου της περιοχής(**Ομάδα Αναγκών του ΣΣ της ΚΑΠ: 8.3**).

Α/Α 4: Αναζωογόνηση των χωριών της περιοχής με συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα, κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση στα δίκτυα υπηρεσιών φροντίδας και ποιότητας ζωής

Το Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ για τη χώρα προκρίνει πολιτικές και πρωτοβουλίες για τη συγκράτηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές. Η τοπική στρατηγική προτάσσει την ανάγκη πρωτοβουλιών και δράσεων για τη βελτίωση της ζωής στα χωριά, ιδιαίτερα των χωριών της ορεινής ζώνης της περιοχής. Η στήριξη της μικρής κλίμακας βιοτεχνίας/χειροτεχνίας, η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας για την προσφορά υπηρεσιών στις απομακρυσμένες ορεινές περιοχές, αποτελεί ευκαιρία για την ανάληψη αποτελεσματικό μέσο στην υπηρεσία φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και του πολιτισμού, προκειμένου να αναπτύξουν πρωτοβουλίες αντιστροφής του κλίματος πληθυσμιακής και πολιτιστικής συρρίκνωσης. Σε ένα άλλο επίπεδο, η τοπική στρατηγική αποβλέπει στη βελτίωση των όρων ζωής και κατοικίας ευπαθών ομάδων του πληθυσμού όπως οι ΡΟΜΑ και οι αλλοδαποί εργάτες γης στην περιοχή, συμβάλλοντας στη διατήρηση και βελτίωση των όρων κοινωνικής συνοχής στην περιοχή. . **(Ομάδα Αναγκών του ΣΣ της ΚΑΠ 8.2).** .

Β. Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ 128/Α/03.07.2008) (Λοιπές Εθνικές Στρατηγικές)

Α/Α 1: Ανταγωνιστική Αγροδιατροφική Αλυσίδα με περισσότερη προστιθέμενη αξία, ποιότητα & επωνυμία προϊόντων, ψηφιακή/περιβαλλοντική προσαρμογή των επιχειρήσεων

Αν και το χωροταξικό πλαίσιο της χώρας δεν κάνει ευθεία αναφορά στη μεταποίηση της αγροτικής παραγωγής, εντούτοις οι περιορισμοί που θέτει (άρθρο 9) για «…ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα δε του πρωτογενή τομέα, με την ανάπτυξη ποιοτικών πρωτογενών δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με τον τουρισμό και…διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων και των αγρο-οικοσυστημάτων» δημιουργούν ένα σαφές πλαίσιο αναφοράς, το οποίο η τοπική στρατηγική για την αγροδιατροφική αλυσίδα και ιδιαίτερα η έμφαση στην ανάδειξη φιλικών με το περιβάλλον παραγωγικών πρακτικών, υπηρετεί ευθέως.

Α/Α 2: Προστασία & Ανάδειξη του Πολιτιστικού και Περιβαλλοντικού Κεφαλαίου της Περιοχής

Η τοπική στρατηγική LEADER και ειδικότερα ο στρατηγικός στόχος για προστασία και ανάδειξη του περιβαλλοντικού πλούτου της εφαρμογής συσχετίζεται με τις γενικές κατευθύνσεις του γενικού χωροταξικού πλαισίου και ειδικότερα του άρθρου 9 (Χωρική Οργάνωση & Ανάπτυξη του ορεινού, παράκτιου κλπ αγροτικού χώρου). Το εν λόγω χωροταξικό πλαίσιο θέτει την προτεραιότητα «διαφύλαξης της πλούσιας βιοποικιλότητας και των τοπίων που αποτελούν βασικά στοιχεία έλξης και, επομένως, συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών αυτών, καθώς και της αρμονίας του ανθρωπογενούς με το φυσικό περιβάλλον, που αποτελεί προϋπόθεση ποιότητας ζωής. Προς τούτο, κατά το σχεδιασμό, πρέπει να γίνονται σεβαστές η κλίμακα του χώρου και η δυναμική αναπαραγωγής του φυσικού περιβάλλοντος και να λαμβάνεται υπόψη η φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων».

Α/Α 3:Αναδιάρθρωση της τουριστικής οικονομίας της περιοχής με προσφορά εναλλακτικών μορφών τουρισμού εμπειρίας - Τοπική Γαστρονομική Παράδοση – Συνεργασίες & προβολή.

Το χωροταξικό πλαίσιο της χώρας για τις παράκτιες περιοχές που βρίσκονται υπό καθεστώς υψηλών πιέσεων, όπως το παράλιο μέτωπο της περιοχής LEADER θέτει την ολοκληρωμένου-συνολικού σχεδιασμού και διαχείρισης. Ο σχεδιασμός αυτός περιλαμβάνει ειδικές πολιτικές και δράσεις, μεταξύ των οποίων "… βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, τόσο του θαλάσσιου όσο και του χερσαίου τμήματος της παράκτιας ζώνης, με ιδιαίτερη προσοχή στους υδάτινους πόρους που συνήθως σπανίζουν, με σεβασμό στη χωρητικότητα και αντοχή των οικοσυστημάτων και στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής…». Η τοπική στρατηγική με την έμφαση στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού με συστηματική χρήση ΑΠΕ και συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης από τις τουριστικές μονάδες ευθυγραμμίζεται πλήρως με αυτές τις κατευθύνσεις.

Α/Α 4: Αναζωογόνηση των χωριών της περιοχής με συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα, κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση στα δίκτυα υπηρεσιών φροντίδας και ποιότητας ζωής

Το γενικό χωροταξικό πλαίσιο της χώρας εστιάζει στην ανάγκη ανασυγκρότησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων στον ορεινό χώρο, συγκράτησης του πληθυσμού και την ισόρροπης σχέση μεταξύ πόλης και υπαίθρου με τη στήριξη των δυναμικότερων μικρών οικισμών. Εστιάζει, παραπέμποντας, σε Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Ορεινό χώρο, στην ανάγκη αντιμετώπισης της δημογραφικής αποψίλωσης με την ενίσχυση των υποδομών/υπηρεσιών και των δυνατοτήτων απασχόλησης, την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε παραγωγικού πόρου, τη στήριξη των δραστηριοτήτων της τοπικής ενδοχώρας και προώθηση νέων που αντικαθιστούν τις φθίνουσες και ενισχύουν την κοινωνική και οικονομική ανασυγκρότηση… τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε υποδομές, επικοινωνία και γνώση,…την ενίσχυση των δυναμικών ορεινών οικισμών που λειτουργούν ως κόμβοι διοίκησης, υπηρεσιών και μεταφορών, με τη διατήρηση και βελτίωση των κοινωνικών και τεχνικών υποδομών τους και την ανάδειξη τους σε κέντρα στήριξης των οικισμών της ευρύτερης περιοχής τους. Η σχετική με την οικονομική και κοινωνική αναζωγόνηση των χωριών της περιοχής, ιδιαίτερα της ορεινής ζώνης συσχετίζεται απόλυτα με τις συγκεκριμένες κατευθύνσεις ανάπτυξης και χωροταξίας.

Γ. Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης – Τομείς Προτεραιότητας (ΦΕΚ 30/6/2022) Λοιπές Εθνικές Στρατηγικές

Α/Α 1: Ανταγωνιστική Αγροδιατροφική Αλυσίδα με περισσότερη προστιθέμενη αξία, ποιότητα & επωνυμία προϊόντων, ψηφιακή/περιβαλλοντική προσαρμογή των επιχειρήσεων

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της χώρας περιόδου 2021-27, βάση σχεδιασμού και υλοποίησης της πολιτικής για την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη της χώρας, περιλαμβάνει διακριτό τομέα προτεραιότητας σχετικό με την αλυσίδα αξίας της αγροδιατροφής. Ειδικότερα, ο Τομέας Προτεραιότητας Αγροδιατροφής περιλαμβάνει μεταξύ άλλων πεδίο παρέμβασης που αφορά τη Βιομηχανία Τροφίμων – Τεχνολογίες Μεταποίησης με έμφαση την εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών μεταποίησης, έξυπνης συσκευασίας και συντήρησης. Περιλαμβάνει επίσης πεδίο παρέμβασης σχετικό με την Ασφάλεια Τροφίμων και ειδικότερα την εφαρμογή τεχνολογιών σήμανσης και αποτύπωσης των προϊόντων κλπ. Ο στόχος της τοπικής στρατηγικής για βελτίωση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας με ποιότητα και επωνυμία των προϊόντων συσχετίζεται άμεσα με τα 2 παραπάνω πεδία παρέμβασης της εθνικής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.

Α/Α 3:Αναδιάρθρωση της τουριστικής οικονομίας της περιοχής με προσφορά εναλλακτικών μορφών τουρισμού εμπειρίας - Τοπική Γαστρονομική Παράδοση – Συνεργασίες & προβολή.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της χώρας περιόδου 2021-27, βάση σχεδιασμού και υλοποίησης της πολιτικής για την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη της χώρας, περιλαμβάνει διακριτό τομέα προτεραιότητας σχετικό με την αλυσίδα Τουρισμός-Πολιτισμός- Δημιουργική Βιομηχανία. Ο εν λόγω τομέας προτεραιότητας περιλαμβάνει πεδία παρέμβασης σχετικά με την ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας για ανάδειξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών/εργαλείων ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και αντίστοιχα του ελληνικού τουρισμού. Ο στόχος της τοπικής στρατηγικής για αναδιάρθρωση της τουριστικής οικονομίας συσχετίζεται άμεσα με τα συγκεκριμένα πεδία παρέμβασης της εθνικής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.

Δ. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Δυτ. Ελλάδος 2021-27 (Λοιπές Περιφερειακές Στρατηγικές)

Α/Α 1: Ανταγωνιστική Αγροδιατροφική Αλυσίδα με περισσότερη προστιθέμενη αξία, ποιότητα & επωνυμία προϊόντων, ψηφιακή/περιβαλλοντική προσαρμογή των επιχειρήσεων.

Βασικός στόχος του ΠΕΠ Δυτ. Ελλάδος είναι ο συνδυασμός μιας στρατηγικής μετασχηματισμού της σε κόμβο τεχνολογίας, καινοτομίας με τον στόχο διαμόρφωσης μιας περιοχής - υπόδειγμα κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής, σε τόπο ανάδειξης ολυμπισμού, εθελοντισμού και πολιτισμού. Είναι προφανές ότι η περιοχή εφαρμογής του προγράμματος βρίσκεται στην καρδιά της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας Δυτ. Ελλάδος και η αντίστοιχη στρατηγική LEADER συνεργεί και αποτελεί πυλώνα της. Όσον αφορά το στρατηγικό στόχο για ανταγωνιστική αγροδιατροφική αλυσίδα το πρόγραμμα LEADER της περιοχής Ηλείας-Ολυμπίας φιλοδοξεί να αποτελέσει εργαλείο για μια καινοτόμο προσέγγιση ανάπτυξης της τοπικής αγροδιατροφικής αλυσίδας με περισσότερη

προστιθέμενη αξία σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των αναγκαίων συνεργασιών και δικτυώσεων. Κρίσιμες συνέργειες μεταξύ ΠΕΠ Δυτ. Ελλάδος και LEADER εντοπίζονται επίσης στην κατεύθυνση δημιουργίας και ανάπτυξης συστάδων επιχειρήσεων (clusters) μεταξύ επιχειρήσεων της αλυσίδας της αγροδιατροφής.

Α/Α 2: Προστασία & Ανάδειξη του Πολιτιστικού και Περιβαλλοντικού Κεφαλαίου της Περιοχής

Κοινό στοιχείο των επιμέρους στόχων της αναπτυξιακής στρατηγικής στην Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας είναι η διασφάλιση της συνοχής σε όλους τους τομείς πολιτικής. Το ΠΕΠ Δυτ.Ελλάδος συγκροτείται από 5 στρατηγικές προτεραιότητες. Ειδικότερα, ο στρατηγικός στόχος του προγράμματος της ΑΝΟΛ για προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος συσχετίζεται τουλάχιστον μερικώς με τη στρατηγική προτεραιότητα του ΠΕΠ για προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (ΣΠ2) καθώς και με τη στρατηγική προτεραιότητα για Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις (ΣΠ5), στο βαθμό που αυτές περιλαμβάνουν δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος και πολιτισμού στα όρια των χωριών της περιοχής.

Α/Α 4: Αναζωογόνηση των χωριών της περιοχής με συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα, κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση στα δίκτυα υπηρεσιών φροντίδας και ποιότητας ζωής

Η τοπική στρατηγική του Προγράμματος για την περιοχή Ηλείας-Ολυμπίας CLLD/LEADER ενσωματώνεται στην κεντρική αναπτυξιακή επιδίωξη του ΠΕΠ Δυτ. Ελλάδος και στις περισσότερες σχετικές στρατηγικές προτεραιότητες με εξαίρεση τη ΣΠ3 (ενίσχυση της Κινητικότητας), με πρωτοβουλίες και δράσεις που σχεδιάζονται εκ των κάτω και συμπληρώνουν την περιφερειακή επενδυτική στρατηγική. Ιδιαίτερα, συσχετίζεται με τη ΣΠ5 (Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις), στο βαθμό μάλιστα, που η μέθοδος LEADER, ιδιαίτερα δοκιμασμένη στην περιοχή οφείλει να αποτελέσει βάση για την εκπόνηση παράλληλων αναπτυξιακών παρεμβάσεων στην περιοχή με πρωτοβουλία των «τοπικών κοινοτήτων». Στην περιοχή , παράλληλα με το πρόγραμμα CLLD/LEADER προβλέπεται, στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δ.Ελλάδος, η υλοποίηση 4 προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) και 4 προγραμμάτων Βιώσιμης Αστικής ανάπτυξης (ΒΑΑ). Ειδικότερα τα

προγράμματα ΟΧΕ και η τοπική στρατηγική LEADER συνεργούν στο στόχο αναζωογόνησης των χωριών της περιοχής με δράσεις στήριξης της μικρής κλίμακας επιχειρηματικότητας, δράσεις βελτίωσης της ποιότητας ζωής σε αυτά, παράλληλα με τη φροντίδα βελτίωσης των συνθηκών ζωής των ευπαθών ομάδων του τοπικού πληθυσμού (ΡΟΜΑ και αλλοδαποί εργάτες γης).

Ε. Συσχέτιση με την κοινοτική στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο: στρατηγική για ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα» (Κοινοτικές Στρατηγικές)

Α/Α 1: Ανταγωνιστική Αγροδιατροφική Αλυσίδα με περισσότερη προστιθέμενη αξία, ποιότητα & επωνυμία προϊόντων, ψηφιακή/περιβαλλοντική προσαρμογή των επιχειρήσεων

Η στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο»[1] εντάσσεται και αποτελεί τμήμα της Πράσινης Συμφωνίας. Η συγκεκριμένη στρατηγική συνιστά απάντηση στην πρόσκληση για βιώσιμα συστήματα τροφίμων στο πλαίσιο της ΕΕ. Η τοπική στρατηγική για την περιοχή Ηλείας-Ολυμπίας εστιάζει στη στήριξη της αγροδιατροφικής αλυσίδας ως άξονα της πολιτικής για διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας. Η περιοχή του προγράμματος LEADER είναι από τις μεγαλύτερες παραγωγούς περιοχές αγροτικών προϊόντων. Διαθέτει ένα πλούσιο δυναμικό παραγωγής τροφίμων με παραδοσιακές μεθόδους. Πρόκληση του προγράμματος αποτελεί η ενθάρρυνση της μικρής κλίμακας παραγωγής με μείωση των απαιτήσεων σε εισροές σε λιπάσματα και φυτοφάρμακα και σεβασμό στο περιβάλλον. Η παρουσία σημαντικού αριθμού βιοκαλλιεργητών στην περιοχή αποτελεί βάση για τη στήριξη της συστηματικής παραγωγής τροφίμων με ποιότητα, σεβασμό στο περιβάλλον και σημαντική προστιθέμενη αξία.

[1] Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής COM(2020) 381

Α/Α 3:Αναδιάρθρωση της τουριστικής οικονομίας της περιοχής με προσφορά εναλλακτικών μορφών τουρισμού εμπειρίας - Τοπική Γαστρονομική Παράδοση – Συνεργασίες & προβολή.

Η τοπική στρατηγική LEADER για την περίοδο 2023-27 στοχεύει στο τμήμα εκείνο των επισκεπτών που στρέφονται στην αναζήτηση ποιοτικών και υγιεινών τροφίμων σε συνδυασμό με τη στήριξη των βραχέων καναλιών διανομής και σύνδεσης της τοπικής παραγωγής τροφίμων με τον τουριστικό τομέα και τον κλάδο της εστίασης. Αυτή η προσέγγιση συνάδει με τη στόχευση της στρατηγικής «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο», η οποία αφορά μια νέα προσέγγιση του τρόπου με τον οποίο αξιολογείται η βιωσιμότητα της παραγωγής τροφίμων στην ΕΕ και η οποία συνιστά απάντηση στις προκλήσεις που αφορούν το περιβάλλον, την υγεία και την κοινωνία στις χώρες της ΕΕ.

ΣΤ. Συσχέτιση με την κοινοτική στρατηγική : Αγροτικό Σύμφωνο & Σχέδιο Δράσης της ΕΕ «Μακροπρόθεσμο Όραμα για Αγροτικές Περιοχές - Προοπτική 2040 (Κοινοτικές Στρατηγικές)

Α/Α 1: Ανταγωνιστική Αγροδιατροφική Αλυσίδα με περισσότερη προστιθέμενη αξία, ποιότητα & επωνυμία προϊόντων, ψηφιακή/περιβαλλοντική προσαρμογή των επιχειρήσεων

Η ενδυνάμωση των αγροτικών κοινοτήτων με κοινωνική συνοχή, καινοτομία, επιχειρηματικότητα και αίσθηση της τοπικής ταυτότητας συνιστούν τη βασική κατεύθυνση του Σχεδίου Δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ. Η τοπική στρατηγική LEADER 2023-27 με πυρήνα την ενδυνάμωση της αλυσίδας αξίας αγροδιατροφής την αναδιάρθρωση της τουριστικής οικονομίας, την προστασία & ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου και την αναζωογόνηση των χωριών της περιοχής αποτελεί την απάντηση για το πως βλέπουν, οι φορείς την περιοχή τους στον ορίζοντα 2040. Η τοπική στρατηγική για ανταγωνιστική αγροδιατροφική αλυσίδα αντιστοιχεί σε 2 διακριτούς τομείς δράσης του Συμφώνου: 3ος Τομέας Δράσης: Ανθεκτικές Αγροτικές Περιοχές μέσω της διατήρησης των πόρων και τον οικολογικό προσανατολισμό της παραγωγής για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και 4ος Τομέας Δράσης: Ευημερούσες Τοπικές Κοινωνίες με διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και

βελτίωση της προστιθέμενης αξίας των αγροδιατροφικών δραστηριοτήτων, καθώς και του αγροτουρισμού .

Α/Α 2: Προστασία & Ανάδειξη του Πολιτιστικού και Περιβαλλοντικού Κεφαλαίου της Περιοχής

Η τοπική στρατηγική προστασίας και ανάδειξης του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού κεφαλαίου της περιοχής Ηλείας-Ολυμπίας απαντά στις κατευθύνσεις του Αγροτικού Συμφώνου για ενδυνάμωση των αγροτικών κοινοτήτων, ιδίως στις απομακρυσμένες, και αραιοκατοικημένες περιοχές (3ος Τομέας Δράσης).

Α/Α 3:Αναδιάρθρωση της τουριστικής οικονομίας της περιοχής με προσφορά εναλλακτικών μορφών τουρισμού εμπειρίας - Τοπική Γαστρονομική Παράδοση – Συνεργασίες & προβολή.

Η στρατηγική για της ΟΤΔ ΑΝΟΛ Α.Ε για στροφή της τουριστικής οικονομίας της περιοχής με ανάπτυξη του τουρισμού εμπειρίας, ανάδειξη της τοπικής γαστρονομικής παράδοσης και συνεργασία για την προβολή της περιοχής συσχετίζεται και συμπληρώνει τους τομείς δράσης του Συμφώνου και ειδικότερα τον 4ο Τομέα Δράσης: Ευημερούσες Τοπικές Κοινωνίες με διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και βελτίωση της προστιθέμενης αξίας των αγροδιατροφικών δραστηριοτήτων, καθώς και του αγροτουρισμού .

Α/Α 4: Αναζωογόνηση των χωριών της περιοχής με συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα, κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση στα δίκτυα υπηρεσιών φροντίδας και ποιότητας ζωής

Ο στρατηγικός στόχος για αναζωογόνηση των χωριών της περιοχής, ιδιαίτερα αυτών της ορεινής ζώνης της περιοχής) με δράσεις που αφορούν την στήριξη της μικρής κλίμακας βιοτεχνίας/χειροτεχνίας, την άρση της απομόνωσης και τη σύνδεση τις υπηρεσίες των αστικών κέντρων, καθώς και την κοινωνική ενσωμάτωση ευπαθών ομάδων του πληθυσμού και αλλοδαπών εργατών γης, συσχετίζεται με τον Τομέα Δράσης του Συμφώνου για ισχυρότερες αγροτικές κοινωνίες , μέσω της ενδυνάμωσης των αγροτικών κοινοτήτων, στη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες και στη διευκόλυνση της κοινωνικής καινοτομίας (1ος Τομέας Δράσης του Συμφώνου).

Στον πίνακα 1, που ακολουθεί(Παράρτημα) απεικονίζεται σχηματικά η συσχέτιση μεταξύ αναγκών και ειδικών στόχων του Προγράμματος, στον πίνακα 2 η συσχέτιση μεταξύ υπο-παρεμβάσεων και ειδικών στόχων και στον πίνακα 3 η συσχέτιση μεταξύ υπο-παρεμβάσεων και αναγκών.

Επίσης στον Πίνακα 4 φαίνονται τα ποσοστά στην Δημόσια Δαπάνη του Προγράμματος που αφορούν σε ενέργειες με περιβαλλοντική κατεύθυνση, Κοινωνική κατεύθυνση και Δικτύωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ - ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

	Ανάγκες / Στόχοι	Ιεράρχηση Αναγκών	ΣΣ1	ΣΣ2	ΣΣ3	ΣΣ4
ΘΣ1/1	Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων και ίδρυση νέων μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή γεωργικών και μη γεωργικών προϊόντων, στους τομείς προτεραιότητας	1				
ΘΣ2/6	Διαφοροποίηση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος	2				
ΘΣ2/2	Ίδρυση και εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων αγροτουρισμού και νέων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού που προωθούν τα φυσικά και πολιτιστικά αποθέματα της περιοχής	3				
ΘΣ1/3	Διασύνδεση του πρωτογενούς με τους λοιπούς τομείς και ιδίως με τον τομέα του τουρισμού και τον τομέα του εμπορίου	4				
ΘΣ2/5	Ενίσχυση δραστηριοτήτων στους τομείς της βιοτεχνίας/χειροτεχνίας με προτεραιότητα την προσθήκη προστιθέμενης αξίας στα τοπικά προϊόντα	5				
ΘΣ2/8	Διασύνδεση του τριτογενούς με τους λοιπούς τομείς με έμφαση στην απευθείας διάθεσης τοπικών προϊόντων, την σύνδεση τουριστικών και μεταποιητικών επιχειρήσεων κ.λπ.	6				
ΘΣ2/1	Ίδρυση & εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού (καταλύματα, εστίαση, αναψυχή κ.λπ.) με έμφαση σε εμπλουτισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών και σύνδεση με εναλλακτικές μορφές τουρισμού και τα προϊόντα της περιοχής	7				
ΘΣ5/3	Διαφύλαξη, ανάδειξη των ιδιαίτερων πολιτιστικών χαρακτηριστικών της περιοχής	8				
ΘΣ2/4	Ενίσχυση δραστηριοτήτων στους τομείς των υπηρεσιών και του εμπορίου	9				

ΘΣ2/7	Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της περιοχής με την σήμανση και προβολή των προϊόντων, της περιοχής, της τοπικής ταυτότητας και των επιχειρήσεων	10				
ΘΣ2/9	Επενδύσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα με έμφαση στη διάθεση των τοπικών προϊόντων στην τοπική και υπερτοπική αγορά	11				
ΘΣ5/4	Αξιοποίηση ψηφιακής τεχνολογίας για την ανάδειξη, προβολή του πολιτιστικού κεφαλαίου(πολιτιστικά μνημεία, τοπική παράδοση και ιστορία κ.λπ.)	12				
ΘΣ5/2	Ενίσχυση πολιτιστικών φορέων και πολιτιστικών εκδηλώσεων με έμφαση σε ανάδειξη της τοπικής παράδοσης και προϊόντων	13				
ΘΣ1/4	Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας των παραγόμενων προϊόντων και ειδικότερα της μεταποίησης με μεγαλύτερη καθετοποίηση, σήμανση και παραγωγή νέων προϊόντων	14				
ΘΣ1/5	Προώθηση προϊόντων ΠΟΠ-ΠΓΕ, βιολογικών προϊόντων & προϊόντων που διαθέτουν πιστοποίηση - σήμανση	15				
ΘΣ5/1	Ενίσχυση της δικτύωσης και της συλλογικής πολιτιστικής δράσης με έμφαση σε συνεργασίες πολιτιστικών και λοιπών φορέων για την ανάδειξη αξιόλογων υπερτοπικών προϊόντων	16				
ΘΣ1/2	Ενέργειες εκπαίδευσης / κατάρτισης και παροχής συμβουλών για την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων για τους εργαζόμενους και τους ιδιοκτήτες μεταποιητικών μονάδων	17				
ΘΣ1/8	Προώθηση εφαρμογών εξοικονόμησης ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος (πράσινες υποδομές)στις επιχειρήσεις μεταποίησης με επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας και νερού, ΑΠΕ, αξιοποίηση υπολειμμάτων πρωτογενούς παραγωγής και γενικότερα βιοοικομίας και κυκλικής οικονομίας	18				
ΘΣ1/6	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων με έμφαση σε ενέργειες χρήσης νέων τεχνολογιών, έρευνας και καινοτομίας	19				

ΘΣ1/7	Ενημέρωση του πληθυσμού για τα οφέλη της βιώσιμης κατανάλωσης τροφίμων και της υγιεινής διατροφής, της μείωσης της απώλειας και της σπατάλης τροφίμων	20				
ΘΣ2/3	Κατάρτιση και εκπαίδευση των εργαζομένων δευτερογενή και τριτογενή τομέα	21				
ΘΣ3/3	Υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων με τη βελτίωση υποδομών και την βελτίωση/αναβάθμιση παρεχόμενων υπηρεσιών	22				
ΘΣ3/1	ΘΣ3/1 Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση υφιστάμενων κοινωνικών δομών για την βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών	23				
ΘΣ4/4	Εξοικονόμηση ενέργειας μέσω της προώθησης τεχνολογιών ΑΠΕ	24				
ΘΣ4/1	ΘΣ4/1 Βελτίωση της προσβασιμότητας και της συνδεσιμότητας περιοχών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και μνημείων, καθώς και δημόσιων υποδομών	25				
ΘΣ4/6	Βελτίωση των συνθηκών στέγασης και υγιεινής προσφύγων και μεταναστών	26				
ΘΣ7/2	Ενίσχυση δικτυώσεων & συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων (clusters), ιδίως στον τομέα του τουρισμού και της αγροδιατροφής και της εξοικονόμησης ενέργειας	27				
ΘΣ6/1	Διαφύλαξη, προστασία και ανάδειξη στοιχείων φυσικού περιβάλλοντος με προτεραιότητα σε ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους, προστασία βιοτόπων, θεματικών μονοπατιών κ.λπ.	28				
ΘΣ3/6	Ομαλή ένταξη προσφύγων και μεταναστών την τοπική κοινωνία με έμφαση σε ενέργειες ευαισθητοποίησης	29				
ΘΣ3/5	Στοχευμένες δράσεις κοινωνικής επιχειρηματικότητας	30				

ΘΣ7/1	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός για ανάπτυξη των χωριών με την χρήση ψηφιακών κ.λπ. εφαρμογών με έμφαση σε άρση απομόνωσης ορεινών περιοχών(πρόσβαση σε υπηρεσίες-σύνδεση με πλησιέστερα κέντρα), εναλλακτικών πηγών ενέργειας, ολοκληρωμένων υπηρεσιών πληροφόρησης κ.λπ.	31				
ΘΣ7/3	Διασύνδεση επιχειρήσεων με τοπικούς και ερευνητικούς φορείς ή τοπικών φορέων μεταξύ τους,	32				
ΘΣ3/4	Δράσεις εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης με σκοπό την κοινωνική αποδοχή και στήριξη ειδικών ομάδων του πληθυσμού	33				
ΘΣ3/2	Άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και υιοθέτηση ενεργειών κοινωνικής ένταξης ευπαθών ομάδων	34				
ΘΣ6/2	Έργα και υποδομές πρόληψης και προστασίας από φυσικές καταστροφές (μικρής κλίμακας) με έμφαση σε μικρές παρεμβάσεις πυροπροστασίας και πυρόσβεσης, αντιμετώπισης πλημμυρών, διαχείρισης/εξοικονόμησης υδάτινων πόρων, κ.λπ.	35				
ΘΣ4/2	Αστικές αναπλάσεις & υποδομές μικρής κλίμακας με έμφαση σε ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων υποδομών και ποδηλατοδρόμους	36				
ΘΣ6/3	Μετριασμός (mitigation), προσαρμογή (adaptation) στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και κοινωνική ευαισθητοποίηση	37				
ΘΣ4/5	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση δικτύων ύδρευσης & αποχέτευσης, αλλά και δράσεων εξοικονόμησης νερού	38				
ΘΣ7/4	Ενίσχυσης δράσεων έρευνας, καινοτομίας και ΤΠΕ	39				
ΘΣ3/7	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση υποδομών υγείας κυρίως σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές με την υιοθέτηση μικρών καινοτόμων παρεμβάσεων	40				
ΘΣ3/8	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση υποδομών εκπαίδευσης	41				
ΘΣ4/3	Ενίσχυση φορέων, υποδομών και δράσεων αθλητισμού	42				

ΘΣ7/6	Ενίσχυση δράσεων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας για τη βελτίωση της εξωστρέφειας και τη μεταφορά τεχνογνωσίας	43				
ΘΣ7/5	Δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης σε κοινωνικά, περιβαλλοντικά θέματα και ζητήματα μετριασμού της κλιματικής αλλαγής	44				
ΘΣ4/7	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση συστημάτων διαχείρισης απορριμμάτων, ιδίως με δράσεις στο τομέα της ανακύκλωσης και αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων	45				

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΥΠΟΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ-ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΣ	**Υποπαρεμβάσεις** / **Στόχοι**	**ΣΣ1 Ανταγωνιστική Αγροδιατροφική Αλυσίδα με περισσότερη προστιθέμενη αξία, ποιότητα & επωνυμία προϊόντων, ψηφιακή/περιβαλλοντική προσαρμογή των επιχειρήσεων.**	**ΣΣ2 Προστασία & Ανάδειξη του Πολιτιστικού και Περιβαλλοντικού Κεφαλαίου της Περιοχής**	**ΣΣ3 Αναδιάρθρωση της τουριστικής οικονομίας της περιοχής με προσφορά εναλλακτικών μορφών τουρισμού εμπειρίας - Τοπική Γαστρονομική Παράδοση – Συνεργασίες & προβολή.**	**ΣΣ4 Αναζωογόνηση των χωριών της περιοχής με συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση στα δίκτυα κοινωνικών υπηρεσιών**
1.1	Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή γεωργικών προϊόντων				
1.2	Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή μη γεωργικών προϊόντων				
1.4	Ενίσχυση επιχειρήσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας και παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση				
1.5	Ενίσχυση επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου				

1.6	Ενίσχυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών				
1.7	Εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, ενίσχυση βιο-οικονομίας και κυκλικής οικονομίας				
2.2	Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 2-γενή τομέα				
2.3	Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 3-γενή τομέα				
3.1	Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι άθλησης, πολιτιστικά κέντρα κ.λπ.)				
3.2	Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη, την καταπολέμηση της φτώχιας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενσωμάτωση προσφύγων / μεταναστών				
4.1	Έργα υποδομών μικρής κλίμακας				
4.2	Ενίσχυση υπηρεσιών και υποδομών αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικών πληροφοριών και λοιπών υποδομών μικρής κλίμακας				

5.1	Ενίσχυση πολιτιστικών ή αθλητικών εκδηλώσεων				
5.2	Ενίσχυση μελετών, υπηρεσιών και υποδομών που συνδέονται με τον πολιτισμό και την αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς				
6.1	Έργα αναβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος με σκοπό την ανάδειξη αυτών				
6.2	Έργα πράσινων υποδομών “green infrastructure” για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές				
7.1	Συνεργασία μεταξύ μικρών τοπικών επιχειρήσεων				
7.2	Συνεργασία μεταξύ τοπικών δημόσιων ή/και ιδιωτικών φορέων ή/και ΜΚΟ για την κοινωνική ή / και πολιτιστική ή / και περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση της περιοχής, την προώθηση της υγιεινής διατροφής και της μείωσης σπατάλης τροφίμων.				
7.3	Έξυπνα Χωριά: συνεργασία για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών				

8.1	Σχέδια διατοπικής συνεργασίας				
8.2	Σχέδια διακρατικής συνεργασίας				

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ- ΥΠΟΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

	Ανάγκες / Υποπαρεμβάσεις	Ιεράρχηση Αναγκών	1.1	1.2	1.4	1.5	1.6	1.7	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2	7.1	7.2	7.3	8.1	8.2
ΘΣ1/1	Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων και ίδρυση νέων μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή γεωργικών και μη γεωργικών προϊόντων, στους τομείς προτεραιότητας	1																					
ΘΣ2/6	Διαφοροποίηση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος	2																					
ΘΣ2/2	Ίδρυση και εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων αγροτουρισμού και νέων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού που προωθούν τα φυσικά και πολιτιστικά αποθέματα της περιοχής	3																					
ΘΣ1/3	Διασύνδεση του πρωτογενούς με τους λοιπούς τομείς και ιδίως με τον τομέα του τουρισμού και τον τομέα του εμπορίου	4																					
ΘΣ2/5	Ενίσχυση δραστηριοτήτων στους τομείς της βιοτεχνίας/χειροτεχνίας με προτεραιότητα την προσθήκη προστιθέμενης αξίας στα τοπικά προϊόντα	5																					
ΘΣ2/8	Διασύνδεση του τριτογενούς με τους λοιπούς τομείς με έμφαση στην απευθείας διάθεσης τοπικών προϊόντων, την σύνδεση τουριστικών και μεταποιητικών επιχειρήσεων κ.λπ.	6																					
ΘΣ2/1	Ίδρυση & εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού (καταλύματα, εστίαση, αναψυχή κ.λπ.) με έμφαση σε εμπλουτισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών και σύνδεση με εναλλακτικές μορφές τουρισμού και τα προϊόντα της περιοχής	7																					

ΘΣ5/3	Διαφύλαξη, ανάδειξη των ιδιαίτερων πολιτιστικών χαρακτηριστικών της περιοχής	8																								
ΘΣ2/4	Ενίσχυση δραστηριοτήτων στους τομείς των υπηρεσιών και του εμπορίου	9																								
ΘΣ2/7	Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της περιοχής με την σήμανση και προβολή των προϊόντων, της περιοχής, της τοπικής ταυτότητας και των επιχειρήσεων	10																								
ΘΣ2/9	Επενδύσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα με έμφαση στη διάθεση των τοπικών προϊόντων στην τοπική και υπερτοπική αγορά	11																								
ΘΣ5/4	Αξιοποίηση ψηφιακής τεχνολογίας για την ανάδειξη, προβολή του πολιτιστικού κεφαλαίου(πολιτιστικά μνημεία, τοπική παράδοση και ιστορία κ.λπ.)	12																								
ΘΣ5/2	Ενίσχυση πολιτιστικών φορέων και πολιτιστικών εκδηλώσεων με έμφαση σε ανάδειξη της τοπικής παράδοσης και προϊόντων	13																								
ΘΣ1/4	Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας των παραγόμενων προϊόντων και ειδικότερα της μεταποίησης με μεγαλύτερη καθετοποίηση, σήμανση και παραγωγή νέων προϊόντων	14																								
ΘΣ1/5	Προώθηση προϊόντων ΠΟΠ-ΠΓΕ, βιολογικών προϊόντων & προϊόντων που διαθέτουν πιστοποίηση - σήμανση	15																								

ΘΣ5/1	Ενίσχυση της δικτύωσης και της συλλογικής πολιτιστικής δράσης με έμφαση σε συνεργασίες πολιτιστικών και λοιπών φορέων για την ανάδειξη αξιόλογων υπερτοπικών προϊόντων	16																									
ΘΣ1/2	Ενέργειες εκπαίδευσης / κατάρτισης και παροχής συμβουλών για την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων για τους εργαζόμενους και τους ιδιοκτήτες μεταποιητικών μονάδων	17																									
ΘΣ1/8	Προώθηση εφαρμογών εξοικονόμησης ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος (πράσινες υποδομές)στις επιχειρήσεις μεταποίησης με επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας και νερού, ΑΠΕ, αξιοποίηση υπολειμμάτων πρωτογενούς παραγωγής και γενικότερα βιοοικομίας και κυκλικής οικονομίας	18																									
ΘΣ1/6	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων με έμφαση σε ενέργειες χρήσης νέων τεχνολογιών, έρευνας και καινοτομίας	19																									
ΘΣ1/7	Ενημέρωση του πληθυσμού για τα οφέλη της βιώσιμης κατανάλωσης τροφίμων και της υγιεινής διατροφής, της μείωσης της απώλειας και της σπατάλης τροφίμων	20																									
ΘΣ2/3	Κατάρτιση και εκπαίδευση των εργαζομένων	21																									

	δευτερογενή και τριτογενή τομέα																							
ΘΣ3/3	Υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων με τη βελτίωση υποδομών και την βελτίωση/αναβάθμιση παρεχόμενων υπηρεσιών	22																						
ΘΣ3/1	ΘΣ3/1 Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση υφιστάμενων κοινωνικών δομών για την βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών	23																						
ΘΣ4/4	Εξοικονόμηση ενέργειας μέσω της προώθησης τεχνολογιών ΑΠΕ	24																						
ΘΣ4/1	ΘΣ4/1 Βελτίωση της προσβασιμότητας και της συνδεσιμότητας περιοχών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και μνημείων, καθώς και δημόσιων υποδομών	25																						
ΘΣ4/6	Βελτίωση των συνθηκών στέγασης και υγιεινής προσφύγων και μεταναστών	26																						
ΘΣ7/2	Ενίσχυση δικτυώσεων & συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων (clusters), ιδίως στον τομέα του τουρισμού και της αγροδιατροφής και της εξοικονόμησης ενέργειας	27																						
ΘΣ6/1	Διαφύλαξη, προστασία και ανάδειξη στοιχείων φυσικού περιβάλλοντος με προτεραιότητα σε ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους, προστασία βιοτόπων, θεματικών μονοπατιών κ.λπ.	28																						
ΘΣ3/6	Ομαλή ένταξη προσφύγων και μεταναστών την τοπική κοινωνία με έμφαση σε ενέργειες ευαισθητοποίησης	29																						

ΘΣ3/5	Στοχευμένες δράσεις κοινωνικής επιχειρηματικότητας	30																						
ΘΣ7/1	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός για ανάπτυξη των χωριών με την χρήση ψηφιακών κ.λπ. εφαρμογών με έμφαση σε άρση απομόνωσης ορεινών περιοχών(πρόσβαση σε υπηρεσίες-σύνδεση με πλησιέστερα κέντρα), εναλλακτικών πηγών ενέργειας, ολοκληρωμένων υπηρεσιών πληροφόρησης κ.λπ.	31																						
ΘΣ7/3	Διασύνδεση επιχειρήσεων με τοπικούς και ερευνητικούς φορείς ή τοπικών φορέων μεταξύ τους,	32																						
ΘΣ3/4	Δράσεις εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης με σκοπό την κοινωνική αποδοχή και στήριξη ειδικών ομάδων του πληθυσμού	33																						
ΘΣ3/2	Άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και υιοθέτηση ενεργειών κοινωνικής ένταξης ευπαθών ομάδων	34																						
ΘΣ6/2	Έργα και υποδομές πρόληψης και προστασίας από φυσικές καταστροφές (μικρής κλίμακας) με έμφαση σε μικρές παρεμβάσεις πυροπροστασίας και πυρόσβεσης, αντιμετώπισης πλημμυρών, διαχείρισης/εξοικονόμησης υδάτινων πόρων, κ.λπ.	35																						
ΘΣ4/2	Αστικές αναπλάσεις & υποδομές μικρής κλίμακας με έμφαση σε ενεργειακή	36																						

	αναβάθμιση δημοσίων υποδομών και ποδηλατοδρόμους																							
ΘΣ6/3	Μετριασμός (mitigation), προσαρμογή (adaptation) στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και κοινωνική ευαισθητοποίηση	37																						
ΘΣ4/5	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση δικτύων ύδρευσης & αποχέτευσης, αλλά και δράσεων εξοικονόμησης νερού	38																						
ΘΣ7/4	Ενίσχυσης δράσεων έρευνας, καινοτομίας και ΤΠΕ	39																						
ΘΣ3/7	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση υποδομών υγείας κυρίως σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές με την υιοθέτηση μικρών καινοτόμων παρεμβάσεων	40																						
ΘΣ3/8	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση υποδομών εκπαίδευσης	41																						
ΘΣ4/3	Ενίσχυση φορέων, υποδομών και δράσεων αθλητισμού	42																						
ΘΣ7/6	Ενίσχυση δράσεων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας για τη βελτίωση της εξωστρέφειας και τη μεταφορά τεχνογνωσίας	43																						
ΘΣ7/5	Δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης σε κοινωνικά, περιβαλλοντικά θέματα και ζητήματα μετριασμού της κλιματικής αλλαγής	44																						
ΘΣ4/7	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση συστημάτων διαχείρισης απορριμμάτων,	45																						

	ιδίως με δράσεις στον τομέα της ανακύκλωσης και αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων																							